

Sygn. akt II UK 485/15

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z wniosku K. C.
przeciwko Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.
o emeryturę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 6 września 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z
dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K.C. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 15 stycznia 2015 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887) „w związku z wydanym na podstawie art. 32 ust. 4 tej ustawy” rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.), przez przyjęcie, że wnioskodawcy nie przysługuje prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, albowiem nie posiada udokumentowanych 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę

orzeczenia Sąd drugiej instancji, polegający na przyjęciu, że okres pracy wykonywanej przez wnioskodawcę od 1 stycznia 1974 r. do 27 sierpnia 1983 r. oraz ponownie od 1 lipca 1984 r. do 30 czerwca 1992 r. w Przedsiębiorstwie Remontowo-Budowlanym Przemysłu Cementowego „P.” w O. w zawodzie „elektromontera” - a dokładnie montera na stacji prób, spawarek, silników elektrycznych - nie może być uznany za pracę w warunkach szczególnych, pomimo że „powołany w sprawie biegły wskazał Dział XIV pkt 25 i pkt 4 oraz Dział II pkt 1 cytowanego wyżej rozporządzenia jako podstawę wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji pozostałe okresy nie dają łącznie wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach”.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Wskazał, że „prawidłowe zastosowanie art. 32 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w ustalonym stanie faktycznym sprawy wymaga ponownego dokonania wykładni obowiązujących przepisów - czy pracownik zatrudniony w spornym okresie w zakładzie pracy w resorcie budownictwa na stanowisku elektryka pomiarowca w stacji prób, elektryka nawijacza i elektromechanika, a następnie na stanowisku montera na stacji prób spawarek i silników elektrycznych, czyli praca na tzw. stacji prób wykonywana na specjalnie wydzielonej hali, która nie była halą produkcyjną (w ruchu), muszą zostać wymienione wprost w konkretnym dziale gospodarki wykazu A, w którym praca jest wykonywana, by zostały one uznane za uprawniające do niższego wieku emerytalnego.

Rozbieżność orzecznictwa sądowego i argumentacji najnowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego w tej materii, zarysowana w treści uzasadnienia skargi kasacyjnej, wskazuje na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, którego ostateczne rozstrzygnięcie pozwoli wyeliminować w przyszłości te rozbieżności i wątpliwości w orzecznictwie sądowym oraz ustalić prawo do emerytury wnioskodawcy.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Należy wskazać, że podstawowym celem instytucji przedsądu jest rozważenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; oraz z 9 listopada 2005 r., V CSK 70/05). Wymaganie dotyczące przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma umożliwić stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem przyjęcia jej (dopuszczenia jej) do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06). Dla spełnienia obowiązku określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie argumentacji przekonującej o potrzebie przyjęcia jej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub

zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącego skargę istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., sygn. akt II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147, z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Biorąc to pod uwagę, należy zauważyć, że ustalenie rodzaju pracy i obowiązków skarżącego w kontekście pracy w warunkach szczególnych nie stanowi abstrakcyjnego zagadnienia, odnoszącego się do treści przepisu, ale jest przedmiotem ustaleń faktycznych.

Gdy idzie z kolei o przesłankę wskazaną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to zachodzi ona wtedy, gdy niejednolita wykładnia wskazanego przez skarżącego przepisu wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie bądź kiedy przepis ten nie doczekał się wykładni w kierunku wskazywanym przez skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK104/08, LEX nr 42436, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Konieczne jest zatem przedstawienie stosownego wyводу prawnego dotyczącego analizy orzeczeń, z których – zdaniem skarżącego – wynika rozbieżność w orzecznictwie wywołana niejednolitą wykładnią kwestionowanych przepisów.

Wymagań tych skarżący nie spełnił, bowiem, po pierwsze, nie podjął nawet próby sformułowania zagadnienia prawnego, po drugie, nie wiadomo, jakiej kwestii ma dotyczyć rozbieżność w orzecznictwie sądów, skoro przywołane przez niego fragmenty wypowiedzi zawarte w wyrokach Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 29 września 2014 r., III AUa (...), Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2013 r., III

UK 141/12 oraz Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26 września 2012 r., III AUa (...) nie zawierają przeciwstawnych względem siebie poglądów.

Należy także dodać, że na tle art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sąd Najwyższy wypowiadał się już co do znaczenia przyporządkowania danego rodzaju pracy do określonej branży. Wskazywał, że wyodrębnienie prac kwalifikujących do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym ma charakter stanowiskowo-branżowy. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości w oddzielnych działach oraz przypisanie poszczególnych stanowisk pracy gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki. Oznacza to, że przynależność pracodawcy do określonej gałęzi przemysłu ma znaczenie istotne i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały przypisane w tym akcie prawnym (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z dnia 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112; z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, LEX nr 515698 i I UK 24/09, LEX nr 518067; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638, z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652). Co do zasady więc przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Sąd Najwyższy uznaje jednakże zgodnie, że zasada ta nie ma charakteru absolutnego i w szczególnych okolicznościach sprawy można od niej odstąpić. Może się bowiem zdarzyć, że zakład pracy podległy określonemu ministrowi wykonuje także zadania całkowicie odpowiadające innemu działowi gospodarki, leżącemu w sferze zainteresowania innego ministra (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r., I UK 337/13 LEX nr 1458817; z dnia 2 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112; dnia 25 marca 2014 r., I UK 337/13, LEX nr 1458817; z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, OSNP 2015 nr 5, poz. 66), a co za tym idzie, szkodliwość danego rodzaju pracy jest porównywalna do szkodliwości pracy przyporządkowanej

innej branży. Decydujące w tym przypadku znaczenie ma to, czy pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu przemysłu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach.

Dalej idąc, Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wskazał już, że za prace w szczególnych warunkach w energetyce mogą być uznane tylko takie prace, które są realizowane w przedsiębiorstwie działającym w ramach tej gałęzi przemysłu (branży) i które polegają na montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych, ściśle związanej z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej i ciepłej. Chodzi przy tym o kwalifikowany charakter tych prac wynikający właśnie z wykonywania ich w obrębie „systemu energetycznego”, w skład którego wchodzi zakłady wytwarzające (przetwarzające) energię elektryczną i ciepłą oraz przesyłające (dostarczające) tę energię do odbiorców. Nie jest uzasadnione zaliczanie do prac szkodliwych w „energetyce” wszystkich prac związanych z montowaniem oraz eksploatacją wszelkich instalacji i urządzeń elektrycznych. Wówczas wykonywanie tak szeroko rozumianego rodzaju prac czyniłoby bezprzedmiotowymi granice pojęcia „energetyka” z działu II i przenosiłoby wcześniejsze uprawnienia emerytalne na różne roboty elektryczne nienależące do „energetyki”. Wszak w samej „energetyce” nie chodzi o wszelkie roboty elektryczne, lecz tylko o wskazane w dziale II prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Prace wymienione w dziale II Wykazu A (stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.) powinny być wykonywane przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej, analogicznie jak to ma miejsce w przypadku prac określonych w dziale XIV pod poz. 25, obejmujących bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015 r., I UK 359/14, LEX nr 1771086, a także z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.